

Вона/він/вони/ze/hir: Розмова про займенники та гендерну мову

Розі Мейдер, Тіффані Состар і Девід Денборо

Коли учасники прибувають на семінар у Dulwich Centre, їм пропонується вказати свої займенники на табличці з ім'ям. Оскільки ця практика є новою для багатьох людей, цей ресурс пояснює, про що йдеться, чому ми дбаємо про це та про те, як читачі можуть приєднатися до цього спільного проєкту.

Ключові слова: займенники, гендер, місгендеринг

Спираючись на довгу історію мовних дій

Існує значна історія людей, які прагнули вплинути на мову як місце соціальних змін. Феміністки, наприклад, продовжують кидати виклик сексистській мові та розвивати несексистські альтернативи. Введення «Мх» (вимовляється як «мікс» або «мікстер») було мовною дією, яка надає звернення до людей, гендер яких небінарний. Думати, писати та говорити про займенники та гендерну мову є частиною традиції вжиття заходів для створення культур, які поважають усіх.

Що таке займенники?

Займенники схожі на скорочення, і ми часто використовуємо їх, коли згадуємо інших людей. Вони входять до складу багатьох мов. Деякі з найпоширеніших англійських (і українських) особистих займенників:

- він/його/його (he/him/his)
- вона/її/її (she/her/hers)
- вони/їх/їхній (they/them/theirs)

Ми часто використовуємо ці терміни, не замислюючись, щоб замінити ім'я людини.

Помічаючи гендерну мову

Деякі займенники в англійській мові є родовими. Наприклад, він/його та вона/її.

Ці займенники пов'язані з більш широкими уявленнями про гендер. «Він» і «його» були наповнені наслідками, так само як «вона» і «її» – настільки, що якщо я розповім вам історію про «нього» або «неї» і не дам іншої ідентифікаційної інформації, ваш розум може почати робити всілякі припущення про цю людину та те, як вона виглядає чи поводить у світі.

Багато інших слів в англійській мові також мають гендерне відношення: чоловік, жінка, хлопчик і дівчинка є очевидними, але є й інші, наприклад мати, батько, дочка, син, тітка, дядько, чоловік, дружина, племінниця і племінник.

Багато з цих слів мають альтернативи, які описують те саме, не вказуючи на гендер, наприклад особа, дитина, родитель чи партнер. Ви чули слово “nibbling” (від англійського – гризти, надкушувати) замість племінниці чи племінника? Хіба це не наймиліше слово?

Немає нічого суттєво проблематичного щодо гендерної мови чи будь-якого з цих слів. Однак вони формують те, як ми взаємодіємо з людьми, і вони формують нашу ідентичність. Родові займенники та гендерна мова (у багатьох культурах) пов'язані з ідеєю, що існує дві статі, чоловіча та жіноча, і що вони різні, дискретні та протилежні. Ця подвійність чоловічої та жіночої статі має величезні наслідки для нашого життя (це може бути недооцінкою століття=)).

Для деяких людей родові займенники є відносно неproblemними

Багатьом людям ніколи не доводиться сумніватися в займенниках, які використовуються для їхнього опису. «Вона» або «він» можуть бути настільки зручними, що ми не помічаємо, коли хтось звертається до нас гендерованим займенником.

Ось кілька історій про займенникову легкість:

- Особисто я не мала проблем із займенниками. Мене сприймають як жінку і гендерували як таку, навіть коли я була лисою, а моя реконструкція після мастектомії була виконана лише наполовину.

- Наскільки я пам'ятаю, я ніколи не мала досвіду місгендерінгу. Я пам'ятаю, коли моя донька була немовлям майже 12 років тому, я сердилася або дратувалася, коли незнайомці гендерували її неправильно – як хлопчика. «Навіть незважаючи на те, що вона одягнена в рожеве!» — буркотіла я собі. Озираючись назад, мені ці почуття видаються досить смішними, оскільки ми навіть не знали, чи була вона дівчинкою! Це ми призначили їй цей гендер, оскільки вона не могла ні підтвердити, ні заперечити це тоді.

- Я не впевнений, що маю чіткі спогади вивчення свого гендеру. Як чутлива й неспортивна людина, я ніколи не відчував свого відношення до інших хлопців на шкільному подвір'ї. І справді, частково тому мене дражнили та знущалися протягом моїх перших шкільних років. Я вживаю «його» і, мабуть, я б описав себе як чоловіка, але я вважаю, що не маю відношення до багатьох аспектів того, що означає “мужність” у суспільстві.

Ця відносна легкість із займенниками поділяється не всіма з нас...

Для деяких людей родові займенники можуть бути питанням інклюзивності або виключення, навіть життя та смерті

Деякі люди змінюють займенники, які вживають протягом життя. Частково це відбувається тому, що ніхто з нас не має права вибрати свої перші займенники – вони даються нам при народженні. Деяких людей у першій половині життя називають нею, а пізніше – ним. Деякі люди використовують вони/їх в дитинстві, а потім використовують вона/її. Інші вживають і те, і інше, або залежно від обставин, або використовують займенник без роду, як-от вони/їх (they/their).

Ця подорож із займенниками може включати багато кроків, як у цій історії:

Я дізналась про свій гендер через багато-багато років особистих роздумів. Боротьба з внутрішнім страхом і трансфобією ускладнила мені визнати для себе, не кажучи вже про світ, що я трансжінка. Я повільно навчилася любити себе, здебільшого завдяки тому, що бачила, як поважають інших трансжінок, а також використовувала їхній транс-статус для розширення особистих можливостей. Мої займенники теж змінювалися. Спочатку я використовувала нейтральні займенники (вони/їх), коли я ще була налякана, але робила перші кроки. Потім, коли я була готова протистояти собі та світу, я перейшла на жіночі займенники (she/her).

Можливо, ви не зможете вгадати, які займенники підходять деяким трансгендерним або гендерно неконформним людям. Коли когось називають неправильними займенниками або іншими гендерними термінами, це називається «місгендерингом». Якщо це робиться навмисно, це є проявом неповаги та актом насильства (у континуумі насильства, з яким стикаються трансгендерні та гендерно неконформні люди).

Часто місгендерінг відбувається ненавмисно, тому що люди роблять припущення щодо гендерної ідентичності інших, тому що ідея гендерної різноманітності є незнайомою та через помилки.

На початку, коли близькі люди місгендерили мене як навмисне, так і щиро випадково, це було важко. Кожні стосунки в моєму житті в певному відношенні підлягали перегляду. Це було довго та важко. На публіці мене постійно місгендерять. На початку мені це давалося складним. Тепер я вибираю, коли хочу щось сказати. Я вибираю свої локації та заклади, з погляду на доступність туалетів більше, ніж будь-що.

Місгендеринг (навіть ненавмисний) може мати шкідливі наслідки. Місця, де це трапляється часто, можуть просто стати недоступними. Коли люди в нашій спільноті не можуть отримати доступ до місць або послуг (таких як робочі місця, школи, громади чи лікарі), не зазнаючи шкоди, це може мати серйозні та істотні наслідки для добробуту людей.

Намагання уникати місгендерінгу

Причина, по якій ми підготували цей роздатковий матеріал, полягає в тому, щоб спробувати запобігти місгендерінгу та запросити вас допомогти нам!

Хороша новина полягає в тому, що в деяких контекстах існує надзвичайно простий двоетапний процес, щоб почати давати змогу трансгендерним, небінарним і гендерно неконформним людям відчувати повагу та причетність.

Етап 1:

Ми можемо бути прозорими щодо власних займенників і запитувати (а не припускати), які займенники використовують інші люди:

- «Привіт, мене звуть Джо, я використовую вона/її. Які займенники ви використовуєте?»
- «Привіт, мене звуть Джо, я використовую вона/її. Як я можу до вас звертатися?»

Деякі люди використовують фразу «бажані займенники»:

- «Привіт, мене звуть Джо, я використовую вона/її. Яким займенникам ви надаєте перевагу?»

Але для багатьох людей «бажаний» – недостатньо сильне слово.

Етап 2:

Після цього ми можемо використовувати займенники, які людина попросила використовувати відносно себе, а також використовувати відповідні цим займенникам терміни гендерного відношення.

Деякі люди вживають гендерно-нейтральні займенники

Деякі люди не вважають, що він/вона їм підходить, або не дають змогу їх відчувати себе так, як вони бачать себе. У цих ситуаціях найчастіше вживаними гендерно-нейтральними займенниками є вони/їх/їхні. Хоча слово «вони» часто використовується для позначення кількох людей, його також можна використовувати для позначення однієї особи. Власне, використання однини «вони» було названо словом року 2015 у США (www.americanidiom.org/2015-word-of-the-year-is-singular-they). Ви можете переглянути чудове відео під назвою «[Singular they is here to stay](http://Singular%20they%20is%20here%20to%20stay)» тут: dulwichcentre.com.au/misgendering/ Деякі люди, які відкидають стать або ідентифікують себе як агендерів (agender), використовують займенник «ze».

Коли ви вперше зустрічаєте когось, хто використовує займенники вони/ze/hir, вам може знадобитися трохи практики. Це нормально – тренуватися добре). А ось чудовий додаток, створений, щоб допомогти вам потренуватися вживати цілу низку займенників:

www.minus18.org.au/pronouns-app/

Немає простого рішення, але наші (мовні) дії можуть справді змінити ситуацію

Щойно сказавши, що існує простий двоетапний процес, ми не намагаємося сказати, що цей процес перевірки займенників людей є простим вирішенням величезних складнощів гендеру, влади та культури!

- Деякі люди можуть не почуватися вільними або не бажати відкрито говорити про свою гендерну ідентичність та займенники. Деякі люди можуть не ділитися своїми займенниками, тому що ще роздумують над ними, або їхні займенники перебувають на стадії зміни, або ж вони не використовують або не люблять будь-які займенники, їм незручно

ділитися ними в цей конкретний момент або в цьому контексті, або вони бояться дискримінації чи переслідувань після того, як поділяться. Якщо хтось залишив графу займенника в бейджі пустою або вирішив не ділитися своїми займенниками, ми можемо просто утриматися від використання займенників для цієї особи та називати цю особу її іменем). Так само важливо, щоб ми не робили припущень щодо гендерної ідентичності людей та їхніх займенників, також важливо, щоб ми не привертали багато уваги до цього та тим паче не вимагали від людей розкривати про себе інформацію, яку вони не бажають розкривати. З цієї причини на наших семінарах ми використовуємо бейджі з вільним місцем для займенника, щоб люди вказували їх там, а не робили розмовний «раунд», під час якого люди відчують тиск висловлювати свої займенники.

- Деякі люди в різні дні вживають різні займенники. Доктор Есбен Естер Піреллі Бенестад, наприклад, є лікарем з бі-гендерною ідентичністю, і виступали на багатьох міжнародних конференціях з наративної терапії та громадської роботи. В один із днів конференції Есбен Естер ідентифікується та представляє себе як чоловіка/чоловічу особу. На іншому Есбен Естер ідентифікується та представляє себе як жінку/особу жіночого роду. Коли ми вперше зустріли Есбен Естер, не спрацювало б лише запитати Есбен Естер, який їхній займенник одного дня, а потім завжди використовувати цей займенник по відношенню до них. Займенники, які люди вживають, іноді змінюються, і ми повинні це знати.

- Говорячи про зміни, ми всі розвиваємось і змінюємося, і сьогодні Есбен Естер любить використовувати займенник, який охоплює все – *hir*. Як пояснює Есбен Естер:

«Трејсі О'Кіф написали книгу під назвою "Trans-X-U-All", у якій вони представили новий займенник *hir*. Цей займенник, принаймні в моєму тлумаченні, є займенником різного роду, а не нейтральним. Мені не подобається бути нейтральним, мені подобається бути кількома, тому я тепер використовую *hir* як різнорідний займенник. Ще одна причина, чому мені це подобається, це те, що він збігається певним чином зі скандинським займенником, де є займенник для нього *han*, займенник

для неї hun, а потім йде займенник множинного або альтернативного роду – hen.

- Ми створюємо цей роздатковий матеріал в Австралії та англійською мовою. В інших культурних і лінгвістичних контекстах можуть існувати дійсно різні способи мовлення та письма, які враховують гендерно неконформний, транс- та небінарний досвід людей. Ми хотіли б дізнатися більше про них!

Якщо ми помилимося

Якщо ми усвідомлюємо, що щойно когось замісгендерили, те, як ми відреагуємо, може справді змінити ситуацію. Є відповіді, які можуть погіршити ситуацію!

Численні вибачення, жарт про те, як важко запам'ятовувати займенники, або повний переляк не допомагають. Якщо у вас є почуття щодо того, що ви випадково помилилися з кимось, вам потрібно переконатися, що ви не поміщаєте людину, відносно якої ви помилилися, в положення, де вони, як очікується, допоможуть вам почуватися краще або допоможуть вам подолати ці почуття.

Ось кілька ключових ідей:

- Якщо я когось замісгендерив, я розумію, що найкраще, якщо я просто виправлю себе, а потім продовжу якомога плавніше. Важливо, щоб я не привертав більше уваги до своєї помилки та не посилював її. А також, що я не дозволяю своїм почуттям дискомфорту чи збентеження бути в центрі уваги.
- Якщо я замісгендерю когось у групі, я не хочу робити цю особу центром усього, публічно вибачившись. Тому я намагаюся використати правильний займенник для цієї людини якнайшвидше після цього. Іноді було доречно знайти цю людину пізніше та визнати свою помилку, але не таким чином, щоб зізнаватися чи шукати прощення, просто даючи зрозуміти, що я зобов'язуюся виправити це в майбутньому.

Історії про те, як люди намагаються не місгендерити інших (чи це має бути місгендерити, містергендерити або міксгендерити інших? просто жартую;))

Ось кілька способів, за допомогою яких люди намагаються обмежити ймовірність місгендерінгу:

- Мені було нелегко помітити всі способи використання гендерної мови! Отже, моїм першим кроком було те, що я поча_ла звертати увагу на те, коли я вживаю займенники роду, а коли – неродові. Я усвідомлюю, що в деяких контекстах я вже вживаю займенники без гендерного відношення. Якщо мій друг скаже мені: «Я щойно познайомився з цим неймовірним співаком!», я, ймовірно, відповім: «О, круто, яку музику вони грають?» Це було для мене корисним. Я намагаюся розширити способи використання займенників без роду, не починаючи з нуля.
- Ми з другом вирішили потренуватися, засікли час і поговорили протягом двох хвилин про важливу для нас людину, не використовуючи жодної гендерної мови (включно з займенниками та іншими словами, які можуть вказувати на гендер людини). Це було нелегко, але це була чудова практика!
- Минулого тижня я прове_ла день, намагаючись використовувати лише займенники вони/їх. На певному етапі мої колеги подивилися на мене трохи дивно, і мені довелося пояснити, що я роблю. Їх це насправді дуже зацікавило:).
- Я намагаюся не використовувати займенники гендерного відношення до когось (незалежно від того, присутні вони чи ні), якщо я не почу_ла від них, які займенники вони вживають. Це означає, що я використовую імена людей і слово «вони» набагато частіше, ніж раніше!
- Я домови_лася зі своїми друзями, що якщо вони почують, що я роблю припущення щодо статі, або якщо вони почують, що я випадково місгендерю когось, вони виправлять мене не зверхньо чи критично, а в дружній спосіб – знаючи, що вони хотіли б, щоб я зроби_ла те саме по відношенню до них. Ця співпраця допомагає!

- Наявність нагадувань на бейджах (які залишають місце для написання свого займенника, якщо людина захоче) або в підписах електронної пошти, або плакати, які висвітлюють гендерну різноманітність і виходять за межі гендерної бінарності, — все це для мене корисно. Якщо я регулярно бачу ці візуальні нагадування, це допомагає мені бути обережн_ою у моєму вживанні мови.

- Важливе значення має не лише сказане слово; Я також намагаюся не робити гендерних припущень у листуванні електронною поштою.

- У мене є друг, який просить людей використовувати по відношенню до них займенник «вони». Це робиться для того, щоб люди увійшли в звичку, щоб небінарні друзі та кохані цієї людини менш ймовірно були замісгендерені. Цей мій друг має жіночу ідентичність, але запрошує використовувати до себе займенник “вони” як акт дружби та солідарності. Ця турбота про мову не лише особиста, це також спроба змінити гендерну культуру розмовних просторів. І добре те, що ми всі можемо певним чином долучитися до цього.

- Проведення часу з людьми, які належать до ЛГБТ-спільноти, дало мені змогу практикувати використання займенників, бачити їх у дії та дізнатися, як справлятися з сором від того, що я когось місгендерю. Я невимушено виправляю вживання займенників у своєму повсякденному житті, і помітила, що мої друзі та члени сім’ї почали самовиправлятися. Як союзни_ця, я намагаюся бути місцем, де наші друзі практикуються та стають свідками використання займенників, де помилки не завдають миттєвої шкоди для мене, і я можу виправити м’яко або, якщо цього вимагає ситуація, силою.

- Я дуже багато працюва_ла, щоб переробити свою схему щодо моєї дружини, щоб автоматично звертатися до неї за допомогою тих займенників та інших слів, які вона використовує. Я перепрошую, якщо я переплута_ла займенники. Я обережно виправля_ла інших людей, коли вони припускали, що я одружен_а із чоловіком, а вона не присутня, щоб говорити за себе: «Бретт — жінка». «Бретт — моя дружина». Коли люди місгендерять Бретт, коли вона поруч, я дозволяю їй розібратися з

чим, як вона буде вважати за потрібне. Я сказа_ла їй, що якщо їй знадобиться моя допомога у вирішенні проблем із займенниками, я піду за її прикладом.

- Мій старший син здійснив камінг-аут як трансгендерна людина приблизно 3 роки тому. Мені було дуже важко перейти на нові займенники. Знадобилося близько року роботи, щоб не плутатись, коли говорю з ним чи про нього. Я сіла поговорити зі своїм сином і сказала йому, що мені важко міняти слова, що це не навмисний місгендеринг, а просто мамі важко. Він ставився до цього з розумінням, і все одно це ще потребувало часу. Я просто припиняла те, що роблю або говорю, поверталась назад, і виправляла свою помилку. Я вибачалася, і ми рухалися далі. У нас також була проблема з одним з членів сім'ї, що навмисно місгендерив мого сина в Інтернеті, щоб зберегти обличчя перед своїми друзями. Ми більше не контактуємо з цим членом родини.

І як організація, Далвіч Центр запрошує всіх учасників семінару розглянути свої займенники, написати їх на своїх іменних табличках, прочитати цей роздатковий матеріал і обговорити цю сфери. Це вже викликає позитивні хвилі, як описує Тіла Драм-Батлер:

На нашому нещодавньому воркшопі з наративної практики аборигенів, який був призначений лише для учасників із корінних народів, ми були дуже задоволені одним із відгуків, яким було те, яку велику різницю спричинило наше представлення займенниками, яким ми віддаємо перевагу. Було троє учасників з квір-ідентичностями і вони сказали, що це був момент, який дав їм відчуття себе дуже бажаними. Ми дуже пишалися цим, оскільки це є постійним навчанням для мене та для інших... було кілька людей похилого віку, які відмовилися, коли їх попросили визначити їхній улюблений займенник, і кілька облич, які сказали, що «це так дивно...», але те, що ми принаймні зробили це, мало значення! Одна жінка, яка проїхала цілий шлях із США, щоб побувати там, сказала, що вона не фотографувалася протягом усього свого дорослого життя, але вона відчувала потребу бути саме на цьому груповому фото! Вона також розповіла про різницю, яку це має, коли говорили про привілеї та гендерну різноманітність із самого початку.

І іноді обережність із займенниками робить можливим те, чого інакше було б важче досягти:

Коли люди вживають правильні займенники, це відкриває можливість для мене ділитися своїм часом і ресурсами з цією людиною, брати участь у взаємних і продуктивних відносинах.

Це також може призвести до гарного проведення часу.

Мій партнер: [X] і брат [X]а були на зустрічі в суботу, і я думаю, вони чудово провели час.

Я: Це прекрасно. До речі, [X] тепер використовує вони/їх?

Партнер: Ні. Я говорив і про неї, і про її брата. Вони все ще можуть використовуватися як займенник множини.

Я: Я іноді це забуваю!

Яке це має відношення до наративної практики?

Наративна практика (наративна терапія та громадська робота) життєво зацікавлена в тому, щоб люди могли називати свій досвід своїми словами. Можливість визначити власний займенник і гендер(и) є досить важливою сферою самовизначення!

Наративна практика також centruє увагу на ролі аудиторії та свідків бажаним ідентичностям людей.

Ось додаткові причини, чому ми створили цей роздатковий матеріал і запрошуємо вас приєднатися до нас у цьому спільному проєкті.

Нам були б дуже цікаві ваші думки та ідеї, а також відгуки про цей роздатковий матеріал.

Ми також будемо раді, якщо ви надасте свої власні поради та історії про те, як ви намагаєтеся уникнути місгендерингу інших. Відвідайте наш веб-сайт: dulwichcentre.com.au/misgendering/

Дякуємо!

Щоб дізнатися більше

Цей сайт є чудовим ресурсом: [**pronounsday.org/resources/**](https://pronounsday.org/resources/)

Подяки

Цей ресурс створила Розі Мейдер за участі Тіффані Состар і Девіда Денборо.

Роздатковий матеріал від GLSEN, американської освітньої організації, яка працює над створенням безпечних та інклюзивних шкіл, також був корисним.

Наразі Розі створює нову службу консультування для квір-молоді, сім'ї та друзів – у співпраці між Uniting Communities та Фондом Далвіч Центру. Щоб дізнатися більше, зв'яжіться з Rosie c/o Dulwich Centre: dcp@dulwichcentre.com.au

Шановний читачу

Ця стаття спочатку була опублікована Публікаціями Далвіч Центру, невеликим незалежним видавництвом, розташованим в Аделаїді, Австралія.

Ви можете зробити нам велику послугу, поважаючи авторські права на цю статтю та будь-яку нашу статтю чи публікацію.

Статтю, яку ви прочитали, захищено авторським правом © Dulwich Center Publications

За винятком випадків, дозволених Австралійським законом про авторське право 1968 року, жодна частина цієї статті не може бути відтворена, збережена в пошуковій системі, повідомлена або передана в будь-якій формі чи будь-якими засобами без попереднього дозволу.

З усіма питаннями слід звертатися до власника авторських прав за адресою:

Dulwich Center Publications, Hutt St PO Box 7192, Adelaide, SA, Australia, 5000

Електронна адреса: dcp@dulwichcentre.com.au

Дякуємо! Ми це дуже цінуємо.

<i>Ви можете дізнатися більше про нас за адресою: www.dulwichcentre.com</i>	<i>Ви можете знайти ряд он-лайн ресурсів за адресою: www.narrativetherapyonline.com</i>	<i>Ви можете знайти більше наших публікацій за адресою: www.narrativetherapylibrary.com</i>
--	---	--